

ZYRA E RREGULLATORIT PËR ENERGI
ENERGY REGULATORY OFFICE
REGULATORNI URED ZA ENERGIJU

Konsultativni izveštaj

Deveta revizija tarifa električne energije

RTE9 (2015-2016)

Obračun maksimalno dozvoljenih prihoda (MAR) Javnog snabdevača
električnom energijom (3. relevantna godina)

IZJAVA

RUE je pripremio ovaj Konsultativni izveštaj radi dobijanja eventualnih komentara zainteresovanih strana. Izveštaj ne predstavlja odluku RUE i ne treba ga smatrati takvim.

09. mart 2015.

Sadržaj

1	Uvod.....	3
2	Maksimalno dozvoljeni prihodi Javnog snabdevača električnom energijom (JSEE)	3
2.1	Usklađivanja za S-faktor i kamatnu stopu.....	4
2.2	Primenljiva stopa inflacije	4
2.3	Usklađivanja za JSEE.....	4
2.3.1	Usklađivanje za troškove koji nisu pod kontrolom (osiguranje).....	4
2.3.2	Naknada za licencu	5
2.3.3	Dozvoljeni troškovi poslovanja i održavanja	5
2.3.4	Dozvoljena amortizacija	5
2.4	Troškovi debalansa za JSEE	5
2.5	Dozvoljeni troškovi obrtnog kapitala (WCLCt)	5
2.6	Usklađivanje gubitaka za RTE8.....	6
2.7	Faktor usklađivanja prihoda (KREV).....	7
3	Kratak pregled	7

Kratak pregled

Regulatorni ured za energiju (RUE) trenutno sprovodi redovno usklađivanje i godišnje ažuriranje maksimalno dozvoljenih prihoda (MAR) regulisanih kompanija u sektoru električne energije u okviru Devete revizije tarifa električne energije. Kao deo ovog procesa, RUE će ažurirati MAR Javnog snabdevača električnom energijom (JSEE) i korigovati MAR Regulisanog proizvođača (KEK), Operatora sistema, prenosa i tržišta (KOSTT), Operatora distributivnog sistema (ODS) na osnovu vrednosti određenih u periodičnoj reviziji sprovedenoj u okviru RTE7. Ovaj Konsultativni izveštaj predstavlja procenu RUE o maksimalno dozvoljenim prihodima (MAR) Javnog snabdevača električnom energijom. Uz ovaj izveštaj, RUE će objaviti i svoju procenu o troškovima kupovine energije na veliko (WHPC) i MAR-u Regulisanog proizvođača, KOSTT-a i ODS-a.

Komentari zainteresovanih strana

RUE čvrsto veruje da se javna konsultacija nalazi u središtu efektivnih regulatornih politika. Ovim putem, RUE pruža regulisanim kompanijama i potrošačima mogućnost da razmotre podatke i stavove predstavljene u ovom Konsultativnom izveštaju, sa kojima oni mogu da se ne slažu, te da ih prokomentarišu ispravljajući činjenične greške, iznoseći protivargumente ili pružajući nove podatke koje RUE možda još uvek nije razmotrio. Stranke koje žele da izraze svoje mišljenje o stavu RUE se pozivaju da dostave svoje pismene komentare na ero.pricing-tariffs@ero-ks.org najkasnije do **23. marta 2015. godine**. Takođe, komentari se mogu dostaviti i poštom na:

Regulatorni ured za energiju
Odeljenje za tarife i cene
Ul. Dervish Rozhaja br. 12
Priština, 10000, Kosovo

Relevantni dokumenti

Konačna procena RUE o MAR-u JSEE u okviru RTE7	http://ero-ks.org/Tarifats/2013/Proceset%20e%20Shqyrtimit/eng/Evaluation_DSO_PES_22_March_2013.pdf
Konsultativni izveštaj RUE o troškovima kupovine energije na veliko u okviru RTE8	http://ero-ks.org/Tarifats/2014/FPEE_Kalkulimet_e_te_Hyrave_te_Lejuara_Maksimale_Raporti_Perfundimtar_SHTe8_final.pdf
Konsultativni izveštaj o vanrednoj reviziji od strane RUE	http://ero-ks.org/Tarifats/2014/Raport_vleresues_shqyrtimi_i_jashtzakonshem_10_8_2014.pdf
Prijava KEDS-JSEE dostavljena u okviru procesa trećeg redovnog usklađivanja (RTE9)	
Pravilo o određivanju cena javnog snabdevača električnom energijom (Pravilo o cenama JSEE-a)	http://ero-ks.org/Rregullat/Rregullat_2011/English/PES_Pricing_Rule.pdf

1 Uvod

Regulatorni ured za energiju (RUE) trenutno sprovodi Devetu reviziju tarifa električne energije za Javnog snabdevača električnom energijom kroz redovna usklađivanja za relevantnu tarifnu godinu u okviru višegodišnje (periodične) revizije tarifa za Regulisanog proizvođača, Operatora sistema, prenosa i tržišta (KOSTT) i Operatora distributivnog sistema (ODS).

Maksimalni dozvoljeni prihodi JSEE su utvrđeni za jednogodišnji period, ali ulazne vrednosti koje se koriste za izračunavanje MAR-a JSEE se utvrđuju prilikom revizija ulaznih vrednosti – kao što je periodična revizija u okviru RTE7 – i fiksni su za duži vremenski period. MAR JSEE-a se ponovo razmatra prilikom svakog godišnjeg ažuriranja radi korigovanja razlika između predviđenog i realizovanog fakturisanja i potcunjene ili precunjene nadoknade MAR-a zbog razlika između predviđenih i realizovanih troškova kupovine energije na veliko, kao i između predviđenih i realizovanih troškova koji se prenose, a koji podležu svakoj podeli troškova debalansa i prihoda od izvoza između JSEE i regulisanih potrošača.

Tokom ovog procesa godišnjeg ažuriranja, RUE neće preispitivati ulazne vrednosti koje su utvrđene prilikom poslednje revizije ulaznih vrednosti. Umesto toga, RUE će:

1. Izračunati troškove kupovine energije na veliko, koji obuhvataju troškove kupovine energije od regulisanih proizvođača, uvoz i maloprodajnu maržu. Oni se ažuriraju tako da odražavaju razliku između dozvoljenih i realizovanih troškova kupovine energije u prethodnom regulatornom periodu;
2. Izračunati dozvoljene troškove na malo Javnog snabdevača električnom energijom, koji obuhvataju troškove poslovanja i održavanja aktivnosti JSEE-a, korporativne troškove, dozvoljene vrednosti amortizacije i ostale opravdane troškove JSEE-a;
3. Odrediti novi MAR JSEE-a, uključujući i razliku između dozvoljenog i realizovanog fakturisanja u prethodnom regulatornom periodu;
4. Odrediti nove maloprodajne tarife;

2 Maksimalno dozvoljeni prihodi Javnog snabdevača električnom energijom (JSEE)

Pravilo o cenama utvrđuje da se MAR JSEE-a određuje u procesu koji se sastoji od tri različite faze:

- **Faza I:** Određivanje troškova uvoza. U ovoj fazi, JSEE podnosi Regulatoru svoj predlog za troškove uvoza koji su potrebni da se pokrije potražnja za energijom najmanje 80 dana pre početka naredne relevantne godine. U isto vreme, Regulisani proizvođač podnosi JSEE-u svoju prijavu za redovno usklađivanje MAR-a Regulisanog proizvođača za relevantnu tarifnu godinu.
- **Faza II:** Određivanje troškova na malo. Tokom ove faze, JSEE podnosi Regulatoru svoj predlog za troškove na malo koji se moraju povratiti naredne godine. Oni obuhvataju dozvoljene troškove poslovanja i održavanja, dozvoljene korporativne troškove, dozvoljenu

amortizaciju i druge troškove koje JSEE opravdano realizuje prilikom pružanja usluga na malo regulisanim potrošačima;

- **Faza III:** Određivanje maksimalno dozvoljenih prihoda i regulisanih tarifa. U ovoj fazi, JSEE podnosi RUE-u svoj predlog za MAR JSEE-a za narednu relevantnu godinu.

2.1 Usklađivanja za S-faktor i kamatnu stopu

Prema Aneksu 1, član 2.1 Pravila o cenama JSEE-a, primenljiva kamatna stopa na MAR JSEE-a je u svakoj relevantnoj godini izračunata na osnovu EURIBOR-a plus S%, pri čemu je S vrednost koju je regulator utvrdio prilikom godišnjih ažuriranja i odražava premiju koju plaća imalac licence za kratkoročne kredite. Ovo se razlikuje od principa koji se primenjivao u ostalim pravilima o cenama, u kojima se vrednost S utvrđuje prilikom periodičnih revizija i odražava se konstantnom tokom regulatornog perioda.

RUE je ponovo odredio vrednost 1 za usklađivanja za Javnog snabdevača električnom energijom na sledeći način:

Kamatne stope za kredite na Kosovu preuzete su iz Mesečnog statističkog biltena Centralne banke Kosova, Tabela 14.2 (Efektivne kamatne stope DDK – stope za kredite)¹. Preuzeta vrednost predstavlja stopu za investicione poslovne kredite sa ročnošću do 1 godine. Ova vrednost za januar 2014. godine iznosi 13,08%.

Konačna kamatna stopa za usklađivanje je vrednost za decembar 2014. godine (10.8%) minus EURIBOR za decembar 2014. godine (0,330%² – 1-godišnji EURIBOR za decembar 2014. g.) + 0,252% (trenutna stopa EURIBOR³) = 10,72%.

2.2 Primenljiva stopa inflacije

Kako se zahteva pravilima o cenama, RUE je koristio Harmonizovani indeks potrošačkih cena (HICP) za sve jedinice u Evrozoni za izračunavanje primenljive godišnje stope za JSEE. Rezultujuća stopa inflacije prema Eurostatu iznosi 0,43%⁴.

2.3 Usklađivanja za JSEE

2.3.1 Usklađivanje za troškove koji nisu pod kontrolom (osiguranje)

KEDS je tražio da mu se odobri iznos od 0,16 miliona € za pokrivanje troškova osiguranja svojih zaposlenih sa mesečnim troškovima od 13,92 po zaposlenom. KEDS navodi da je ugovor potpisan pre nego što je KEDS prezet od strane privatnog investitora (Kosovo Calik – Limak Energy).

¹<http://bqk-kos.org/repository/docs/2015/BQK-BMS%20nr%20160.pdf>

²<http://www.euribor-rates.eu/euribor-rate-12-months.asp>

³Stopa Euribor za 19. februar 2015. g. (<http://www.euribor-rates.eu/euribor-rate-12-months.asp>)

⁴http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=prc_hicp_manr&lang=en

RUE je korigovao MAR JSEE-a kako bi uvrstio troškove osiguranja.

2.3.2 Naknada za licencu

KEDS je tražio usklađivanje kako bi nadoknadio razliku u troškovima licence koja se plaća za obim uvoza kupljenih u okviru RTE8 (predviđeni i dozvoljeni troškovi od strane RUE iznosili su 0,1 milion €, dok su troškovi koje je realizovao KEDS iznosili 0,094 miliona €. Razlika je nadoknađena sa kamatom.

2.3.3 Dozvoljeni troškovi poslovanja i održavanja

Dozvoljeni troškovi poslovanja i održavanja su ažurirani tako da odražavaju sporazum o transferu osoblja ODS-JSEE po kome je značajan broj zaposlenih prešao iz JSEE u ODS. To je rezultiralo oduzimanjem troškova P&O od 7,6 miliona € od JSEE i dodavanjem iste vrednosti ODS-u sa nula neto uticaja na tarife.

Dozvoljeni OPMct je takođe ažuriran kako bi odrazio dozvoljenu vrednost za zdravstveno osiguranje, kakva je bila u okviru RTE8 i radi nadoknade razlika između predviđenih i ostvarenih naknada alokacije Centralne administracije. Stoga, konačni dozvoljeni iznos OPMct JSEE-a iznosi 6,7 miliona €.

2.3.4 Dozvoljena amortizacija

Dozvoljena amortizacija je određena za treću relevantnu godinu na osnovu razmatranja plana kapitalnih troškova JSEE za narednih pet godina obavljenog od strane RUE. Izračunata dozvoljena amortizacija za drugu relevantnu godinu iznosila je 0,3 miliona €. Dozvoljena amortizacija JSEE-a će obuhvatiti godišnje usklađivanje inflacije od 0,43% na prethodno dozvoljenu amortizaciju. Prema tome, konačna vrednost dozvoljene amortizacije JSEE-a iznosiće 0,3 miliona €.

2.4 Troškovi debalansa za JSEE

Tokom 2015. godine, KOSTT će predstaviti balansni mehanizam. U sklopu toga, proizvođači i snabdevači koji su u debalansu (stvarna ponuda ili potražnja se ne poklapaju sa nominovanim obimima) moraće da plate troškove koje je preuzeo KOSTT prilikom ove nadoknade.

U Pravilu o cenama JSEE, RUE odobrava da JSEE pokrije realizovane troškove u prethodnoj godini za rešavanje nekog takvog debalansa, podležući faktoru podele debalansa. Kada je taj faktor manji od 100%, to znači da JSEE ne može u potpunosti da pokrije svoje troškove debalansa kako bi se pružio stimulans da ih svede na minimum (tj. svodeći debalans na minimum).

Tokom 2015. godine, RUE će pratiti tačnost predviđanja potražnje JSEE i rezultujuće nominacije potražnje. Tamo gde su oni konstantno netačni za znatne sume, prisiljavajući KOSTT da preduzme mere da izbalansira stvarnu ponudu i potražnju, RUE će razmotriti određivanje faktora podele od manje od 100% u 2016. godini (koji će se primenjivati u pokrivanju troškova debalansa JSEE realizovanih u 2015. godini). To iz razloga da se pruži stimulans JSEE-u da precizno predvidi potražnju nakon što balansni mehanizam bude započeo sa radom.

2.5 Dozvoljeni troškovi obrtnog kapitala (WCLct)

Član 11. Pravila o cenama JSEE utvrđuje da se Javnom snabdevaču električnom energijom treba odobriti da pokrije troškove obrtnog kapitala. Troškovi obrtnog kapitala izračunavaju se korišćenjem

troškova finansiranja ovog kapitala (EURIBOR + S%) plus iznos dozvoljenih troškova na malo, dozvoljeni troškovi energije na veliko, dozvoljeni troškovi kapaciteta na veliko i troškovi koji se prenose. Formula za izračunavanje dozvoljenog iznosa WCLC data je u stavu 2.1 Aneksa 1 Pravila o cenama JSEE:

$$WCLC = (1 / 12) * I_t * (RETR_t + WHPC_t + PSTC_t - NTFR_t)$$

Gde su

I_t	<i>kamatna stopa za relevantnu godinu t, koja se izračunava na osnovu EURIBOR-a plus S%, gde S predstavlja vrednost koju RUE odredi prilikom godišnjih revizija, a koja odražava premiju koju plaća imalac licence za kratkoročne kredite</i>
$RETR_t$	<i>dozvoljeni troškovi na malo u relevantnoj godini t</i>
$WHPC_t$	<i>troškovi ukupne energije na veliko u relevantnoj godini t</i>
$PSTC_t$	<i>troškovi koji se prenose u relevantnoj godini t</i>
$NTFR_t$	<i>netarifni prihodi u relevantnoj godini t</i>

Rezultujući konačni WCLC koji treba da pokrije JSEE iznosi 1,9 miliona €.

2.6 Usklađivanje gubitaka za RTE8

Prema Pravilu o određivanju cena Javnog snabdevača električnom energijom (Pravilo o cenama JSEE), Regulatorni ured za energiju treba da odbije prihode JSEE od prodaje gubitaka ODS-u i OPS-u kako bi se izbegao dupli povraćaj troškova gubitaka energije.

Pravila o cenama su utvrđena tako da funkcionišu na sledeći način (isti princip važi kako za OPS, tako i za ODS):

- Javni snabdevač električnom energijom plaća dozvoljene troškove kupovine električne energije na veliko koje pokriva prihodima prikupljenim maloprodajnim tarifama;
- MAR ODS-a se određuje tako da se ODS-u omogući da povрати dovoljne prihode da nadoknadi JSEE-u dozvoljeni nivo gubitaka;
- Ako ODS ne postigne cilj za gubitke i samim tim JSEE mora da kupi više energije koju ubacuje u mrežu radi pokrivanja potražnje krajnjih potrošača, tada je ODS dužan da isplati JSEE-u dodatnu vrednost energije (zbog većih gubitaka energije u odnosu na one odobrene od strane RUE, usled čega je pretrpeo gubitak). Ova „naknada“ se dobija oduzimanjem MAR-a ODS-a radi umanjenja naknade JSEE-a za ODS za narednu godinu;
- Prilikom izračunavanja MAR-a JSEE-a očekivani prihodi od prodaje gubitaka se odbijaju kako bi se izbegao dupli povraćaj troškova gubitaka. Međutim, oduzeta vrednost gubitaka mora da bude jednaka sa ukupnim očekivanim prihodima od gubitaka za relevantnu godinu ($LSSAt \times REUEt \times WHEAt$) a ne konačna vrednost gubitaka, koja, prema stavu 2.4 Aneksa 1 Pravila uzima u obzir i usklađivanja između dozvoljenih i realizovanih troškova iz prethodne godine. Oduzimanje ukupnih gubitaka nakon usklađivanja ($LSSCt$) od MAR-a JSEE, kao u RTE8, povratice svaku dobit od smanjenja gubitaka prema JSEE.

MAR JSEE je smanjen tako da odražava činjenicu da se gubici moraju oduzeti pre usklađivanja a ne nakon usklađivanja, kako je prethodno objašnjeno. Argument važi kako za ODS, tako i za OPS.

2.7 Faktor usklađivanja prihoda (KREV)

Jedan od ključnih elemenata koji utiču na MAR Javnog snabdevača električnom energijom (ali i na MAR ODS-a i KOSTT-a) jeste razlika između maksimalno dozvoljenih prihoda (MAR) i ostvarenih regulisanih prihoda (ARR). Ova razlika se pokriva korišćenjem formule za KREV, koja je definisana u članu 5. stav 3.2 i Aneksu 1 stav 2.4 Pravila o cenama JSEE.

Rezultujući iznos KREV-a u okviru RTE8, nakon kamate, je 33,7miliona €.

3 Kratak pregled

Konačna vrednost MAR-a za sektor električne energije za relevantnu tarifnu godinu iznosi 256,7 miliona €.

Dozvoljeni troškovi na malo (član 10. Pravilnika o cenama JSEE) procenjeni su na 6,7 miliona €. Ova dozvoljena vrednost je obuhvatila usklađivanje za zdravstveno osiguranje, realokaciju Centralne kancelarije i troškove naknade za licencu. Dozvoljeni troškovi koji se prenose (PSTCt) za naknade ODS-a i OPS-a iznose 93,6 miliona evra. Dozvoljeni prihodi od prodaje gubitaka OPS-u i ODS-u iznose 30,8 miliona €. Troškovi obrtnog kapitala iznose 1,9 miliona evra. Ukupni troškovi kupovine energije na veliko iznose 149,6 miliona evra. Dozvoljeni loši dugovi su 13,2 miliona evra.

MAR je rezimiran u Tabeli 6.

Tabela 1 Dozvoljeni troškovi na malo, troškovi koji se prenose i prihodi JSEE od prodaje

JSEE MAR		RTE8 Dozvoljen	RTE8 Vanredan	RTE9 Predložen
Parametri indeksiranja				
Faktor efikasnosti	%	0.00%	0.00%	0.00%
Faktor profilisanja		0.00	0.00	0.00
HICP	%	0.70%	0.70%	0.43%
Euribor	%	0.60%	0.60%	0.25%
S-faktor	%	12.54%	12.54%	10.47%
It	%	13.14%	13.14%	10.72%
Dozvoljeni troškovi na malo (RETRt - Član 10. Pravila o cenama JSEE)				
$OPMC_t = OPMC_{t-1} * (1 + CPI_{t-1}) * (1 - E_t) * (1 - P_t)$	€m	12.4	12.4	6.7
Korigovani OPEX, bez Centralne kancelarije	€m			10.7
$DEPCt = DEPCt-1 * (1 + CPI_{t-1}) * (1 - Pt)$	€m	0.20	0.2	0.3
Troškovi zdravstvenog osiguranja	€m	0.2	0.2	0.0
Alokacija troškova Centralne uprave	€m	1.3	1.3	2.9
Naknada za licencu	€m	0.1	0.1	0.11
Transfer osoblja ODS-JSEE	€m	0.0	0.0	-7.6
Zaduženje između kompanija	€m			0.3
Troškovi koji se prenose (PSTCt)				
Naknade KOSTT	€m	17.8	18.0	22.8
Naknade ODS	€m	63.9	66.4	70.7
			81.7	93.6
Prihodi od prodaje gubitaka OPS-u i ODS-u				
Prihodi OPS	€m	3.3	3.5	3.1
Prihodi ODS	€m	23.8	26.3	27.6
			27.1	
Troškovi obrtnog kapitala (WCLCt)				
$WCLC = (1 / 12) * It * (RETRt + WHPCt + PSTCt - NTFRT)$	€m	2.2	2.3	1.9
Troškovi kupovine energije na veliko (WHPC)				
WHPC	€m	142.3	154.0	149.6
Maloprodajna marža	€m			
Usklađivanje maloprodajne marže	€m	0.0	0.0	

Netarifni prihodi (NTFR)

Netarifni prihodi (NTFRt)	€m			
---------------------------	----	--	--	--

Dozvoljeni troškovi za loš dug (BDTA)

BDTA	%	5%	5%	5%
BDTA	€m	12.0	12.6	13.2
BDTA Usklađivanje	€m	0.3	0.3	

KREVt

		12.3		
JSEE KREVt	€m	15.4	15.4	33.7
ODS KREVt	€m	3.0	3.0	3.1
KOSTT KREVt	€m	-0.2	-0.2	1.5

Ostala usklađivanja

Usklađivanje troškova koji nisu pod kontrolom (Osiguranje)	€m	0.2	0.2	
Usklađivanje troškova koji nisu pod kontrolom (Alokacija CK)	€m	1.3	1.3	
Naknada za licencu (uvoz)	€m	0.0	0.0	
Usklađivanje gubitaka RTE8 ODS-a	€m			-6.1
Usklađivanje gubitaka RTE8 OPS-a	€m			0.3

JSEE MAR

JSEE MAR	€m	240.0	252.4	256.7
----------	----	-------	-------	-------